

Уставни суд Босне и Херцеговине, на основу члана 77 став (1) тачка ф) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст („Службени гласник Босне и Херцеговине“ бр. 94/14 и 47/23), на сједници одржаној 21. марта 2024. године, усвојио је

ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ УСТАВНОГ СУДА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА 2023. ГОДИНУ

1. УВОДНИ ДИО

Основни задатак Уставног суда Босне и Херцеговине у 2023. години био је реализација утврђених циљева Суда, дефинисаних Средњорочним планом рада Уставног суда за период од 2023. до 2025. године, и то:

Средњорочни циљ: Заштита уставних принципа и вриједности и јачање владавине права

Специфични циљ: Обезбјеђење заштите уставних принципа и вриједности

Програм: Рјешавање предмета из уставносудске надлежности

Упркос свим организационим прилагођавањима и додатним напорима свих судија и запослених, Уставни суд није успио да оствари стратешке циљеве постављене Планом рада за 2023. годину у сегменту рада на предметима. Разлог за то је неизвршавање обавезе именовања упражњених судијских позиција, што је директно утицало на динамику рада на предметима.

Наиме, иако је Уставни суд већ годинама изложен различитим политичким нападима и притисцима, они су током 2023. године досегли кулминацију. Представнички дом Парламента Федерације БиХ и Народна скупштина Републике Српске дуже од годину дана нису изабрали судије које тренутно недостају у Уставном суду, што је њихова уставноправна обавеза. Додатно, Народна скупштина Републике Српске на различите начине врло отворено условљава рад Уставног суда политичким уступцима. То условљавање и притисци укључују захтјев упућен судији Уставног суда да да оставку, те спровођење законодавног поступка доношења Закона о непримјењивању одлука Уставног суда.

Упркос наведеним, отежаним околностима, Уставни суд је, иако у смањеном обиму, успио да обезбиједи неопходно функционисање у сегменту рада на предметима. Истовремено, с успјехом су спроведене значајне активности путем којих Суд промовише своју доктрину, искуство и праксу у домену владавине права и заштите

људских права и основних слобода, те активности у сегменту унапређења организације рада и услова рада.

2. РАД НА ПРЕДМЕТИМА ИЗ НАДЛЕЖНОСТИ СУДА

План рада Уставног суда за 2023. годину био је заснован на специфичном циљу утврђеном Средњорочним планом рада Уставног суда за период од 2023. до 2025. године, а то је обезбјеђење заштите уставних принципа и вриједности. У оквиру наведеног специфичног циља, основне активности и циљеви Уставног суда планирани за 2023. годину били су усмјерени на реализацију пројекта „Рјешавање предмета из уставносудске надлежности“.

Како би се остварио тај циљ, будући да Уставни суд одлучује на сједницама, одржано је укупно 20 сједница, од чега 10 пленарних и 10 сједница Малог вијећа. Сједнице Великог вијећа и даље није било могуће одржавати с обзиром на то да од новембра 2022. године па до дана извјештавања није именовано двоје домаћих судија умјесто оних који су 2022. године отишли у пензију. Међутим, Уставни суд је одржао планирану динамику одржавања сједница из Плана за 2023. годину (шест пленарних сједница, 16 сједница Великог вијећа и 16 сједница Малог вијећа), с тим што је повећао број пленарних сједница и сједница Малог вијећа.

Иако је опредјељење суда из Плана за 2023. годину било да се предмети у правилу рјешавају хронолошким редом, Уставни суд се због непопуњености састава Суда морао прилагодити насталој ситуацији. Због тога је на пленарним сједницама одлучивано о предметима који су приоритетни и који су према Правилима недопустиви по неком основу.

У периоду од 1. јануара до 31. децембра 2023. године примљено је укупно 5497 предмета, од чега 32 У предмета и 5465 АП предмета. У истом периоду укупно завршених предмета је било 1510, од чега 24 У предмета и 1486 АП предмета. У погледу врсте одлука донесених у ријешеним предметима, у оквиру апелационе надлежности је донесена укупно 161 одлука о допустивости и меритуму и 303 одлуке о допустивости. У оквиру надлежности за оцјену уставности, донесено је 13 мериторних одлука и четири одлуке о допустивости. Одлучујући у појединачним случајевима о поштовању уставних права и слобода, Уставни суд је налагао мјере за отклањање посљедица кршења тих права и утврђивао стандарде чија су примјена и поштовање обавезујући.

Важно је нагласити да у вријеме израде овог извјештаја Уставни суд има 2888 припремљених одлука, од чега су 624 мериторне и 2264 одлуке о допустивости. Те одлуке обухватају већи број предмета јер су многи урађени као групне одлуке. Такође, те одлуке обухватају и све предмете примљене у 2021. години, што значи да је Уставни суд, упркос наведеним проблемима, био у могућности да одржи вријеме рјешавања од двије године од дана пријема предмета. Међутим, будући да Уставни суд, како је већ речено, одлучује једино на пленарним сједницама, само ограничени број предмета је било могуће изнијети на сваку од тих сједница па у тим припремљеним предметима још

није донесена коначна одлука. Наиме, број одлука које могу да се упуте на пленарну сједницу детерминисан је превођењем јер за одлучивање на пленарним сједницама сви материјали морају бити преведени на енглески језик. У вези с тим, Уставни суд је ангажовао и додатне преводиоце како би што више одлука могло да се припреми за одлучивање на пленарним сједницама.

Наведени подаци показују да је, упркос тешкоћама у одлучивању, Уставни суд предузео одређене мјере како би се предмети редовно обрађивали. У вези с тим, треба нагласити да су унапријеђени начин обраде предмета у Секретаријату и усавршени модели припреме нацрта одлука Уставног суда резултирали даљњим унапређењем организације рада и прилагођавањем новим потребама Уставног суда, како је то и било предвиђено Планом рада.

Детаљнији подаци о раду на предметима из надлежности Уставног суда током 2023. године садржани су у Статистичком извјештају, који је прилог овог извјештаја и чини његов саставни дио.

3. ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА УСТАВНОГ СУДА

Уставни суд је у 2023. години направио цјеловиту ревизију извршења одлука Уставног суда па је на пленарној сједници одржаној 13. јула 2023. године усвојио ажурирани Извјештај о извршењу одлука Уставног суда за период од јула 2022. године, када је био усвојен посљедњи извјештај о извршењу, па до 30. јуна 2023. године. Извјештајем је констатовано да је неизвршено осам одлука о оцјени уставности и 31 одлука из апелационе надлежности.

Према посљедњем извјештају усвојеном у јулу 2022. године било је неизвршено 60 одлука из апелационе надлежности које се односе на тзв. војне станове. Међутим, Уред заступника/агента Савјета министара пред Европским судом за људска права (Уред заступника/агента) обавијестио је Уставни суд да је Комитету министара Савјета Европе достављен „ревидирани акциони план за ту групу предмета“. С обзиром на то да извршење тих одлука подлијеже надзору Комитета министара, Уставни суд је закључио да ће се ти предмети ставити у посебан статус „провјере“ све док се с Уредом заступника/агента не договори како да се коначно затворе ти предмети.

Осим тога, Уставни суд је у извјештају из јула 2023. године констатовао да је Уставни суд у 24 одлуке о оцјени уставности донио рјешења о неизвршењу. У 11 предмета Тужилаштво Босне и Херцеговине је обавијестило Уставни суд да је донијело наредбу о неспровођењу истраге. У осталим предметима нема обавијести о поступању Тужилаштва БиХ.

Такође, у извјештају из јула 2023. године је наведено да је Уставни суд донио рјешења о неизвршењу у укупно 98 АП предмета. Тужилаштво БиХ је обавијестило Суд да је у 84 предмета донијело наредбу о обустављању, односно неспровођењу истраге. У осталим предметима Уставни суд није обавијештен о поступању Тужилаштва БиХ.

Треба нагласити да је Уставни суд наставио с већ установљеном праксом – одлукама о меритуму и рјешењима о неизвршењу одлука настојало се утицати на њихову извршност. У вези с тим, Уставни суд је одлукама у којима је неком субјекту наложио да апеланту исплати новчани износ као сатисфакцију за утврђено кршење уставних права истовремено:

- одредио да након истека рока за плаћање (нематеријалне штете због повреде права на суђење у разумном року) почињу да теку законске затезне камате на досуђени износ,

- одредио да након истека рока за плаћање одлука Уставног суда представља извршну исправу, у смислу Закона о извршном поступку, на основу које апелант може да покрене поступак принудног извршења на редовном суду и

- одредио да се рјешење о неизвршењу одлука у којима је Уставни суд дао налог неком субјекту за поступање доставља и Тужилаштву Босне и Херцеговине.

У јуну 2023. године Уставни суд је, уз подршку Уреда Европске уније у Босни и Херцеговини, одржао конференцију под називом „Извршење одлука Уставног суда Босне и Херцеговине“. На Конференцији су усвојени сљедећи закључци и препоруке:

„Полазећи од тога да су према Уставу Босне и Херцеговине и Правилима Уставног суда:

- одлуке Уставног суда БиХ коначне и обавезујуће,
- да је свако физичко и правно лице дужно да поштује одлуке Уставног суда,
- да су сви органи власти дужни да, у оквиру својих надлежности утврђених Уставом и законом, спроводе одлуке Уставног суда,
- да је Кривичним законом БиХ неизвршење одлука Уставног суда, односно спречавање да се таква одлука изврши или да се на други начин онемогућава њено извршење предвиђено као кривично дјело,

учесници су закључили да одржавање конференције на којој су учествовали представници законодавне, судске и извршне власти представља веома значајан почетни корак у отварању дискусије у којој су учесници имали прилику да истакну оно што је битно с њихове тачке гледишта, проблеме с којима су се сусретали и с којима се сусрећу у том сегменту. Конференција је допринијела повећању разумијевања значаја извршења одлука Уставног суда Босне и Херцеговине. На основу излагања панелиста и постављених питања учесника могу да се изведу сљедећи закључци:

1. Конференција је први у низу планираних догађаја о теми извршења одлука Уставног суда. Имајући у виду комплексност тог питања и разноврсност субјеката који имају улогу у извршењу одлука Уставног суда, након конференције је потребно одржавати даље активности које могу да допринесу рјешавању тог веома значајног питања за владавину права.

2. Извршавање одлука Уставног суда, редовних судова, као и правоснажних и извршних аката других органа представља поштовање принципа владавине права и правне државе.

3. Начелно се може констатовати да је проглашавањем неког закона или другог акта неуставним, односно његовим уклањањем из правног система одлука Уставног суда тиме извршена. Међутим, то истовремено не значи да је одлука стварно спроведена, односно да је испоштована. Познате су фактичке ситуације у којима органи власти занемаре правне разлоге одлуке Уставног суда и константно (као вид неслагања и у намјери неспровођења одлука Уставног суда) усвајају суштински једнаке прописе и одлуке у поређењу с онима који су одлуком Уставног суда проглашени неуставним, односно уклоњени из правног система. На тај начин се одлуке суштински не поштују и не спроводе, те се свјесно и циљано исказује намјера и производи привид који није тешко препознати.

4. Извршна и законодавна власт има посебну одговорност да благовременим предлагањем и усвајањем уставних рјешења умјесто закона или појединих њихових одредби које је Уставни суд прогласио неуставним и евентуално укинуо онемогући настанак и трајање правних празнина због којих права и интереси грађана, функционисање институција, а посебно рад редовних судова могу да буду угрожени.

5. Због сложене законодавне процедуре (што укључује изразу, утврђивање приједлога, те парламентарну расправу итд.) чини се да рок од шест мјесеци који Уставни суд БиХ одреди за усаглашавање закона с Уставом, иако могућ, најчешће није довољан. Од Уставног суда се очекује да преиспита Правила Уставног суда Босне и Херцеговине о том питању и да тамо гдје има основа и потребе убудуће одређује дужи рок.

6. Ресорна министарства се обавезују да одмах по објављивању одлуке у 'Службеном гласнику Босне и Херцеговине' предузму радње из своје надлежности ради припреме нацрта измјена и допуна законских одредби с циљем извршавања одлука Уставног суда. Међутим, недјеловање законодавних тијела у случајевима дугогодишњег неизвршења одлука Уставног суда примарно карактерише недостатак политичке воље да се изврше и поштују неке одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине.

7. Став Тужилаштва БиХ је да је веома тешко утврдити кривичну одговорност у случајевима неизвршења одлуке Уставног суда којом је законодавном или извршном тијелу наложено да измијени опште правне акте. Проблем у тим случајевима је индивидуализација одговорности и то што је Кривични закон БиХ ограничио одговорност на службено лице. Констатовано је да не постоји довољна судска пракса на основу које би те потешкоће у процесуирању биле отклоњене, што би Тужилаштву БиХ олакшало ефикасније процесуирање тог кривичног дјела.

8. Доношење нових закона у вези с дужином трајања поступка требало би да омогући убрзање судских поступака и дјелотворније извршење судских одлука. Ефикасност тих нових закона може да буде упитна уколико се јасно не уреди надлежност одлучивања те уколико Уставни суд БиХ поново буде стављен у позицију да утврђује кршење права на правично суђење.

9. У спречавању наведених проблема кључну улогу имају законодавна и извршна власт, као и Високи судски и тужилачки савјет (ВСТС), у чијој је надлежности ефикасно организовање рада редовних судова у Босни и Херцеговини.

10. Када су у питању тзв. војни станови, недостатак адекватног законског рјешења не смије да обесхрабри редовне судове да рјешавају такве предмете. У тим случајевима

редовни судови треба да узму у обзир стандарде Европског суда за људска права и праксу Уставног суда БиХ када је у питању висина накнаде. Супротно поступање покреће питање поштовања права на имовину. Наведена обавеза редовних судовоа произлази из уставне обавезе директне примјене Европске конвенције.

11. Проблем вишеструког враћања предмета пред редовним судовима је такође озбиљан проблем који доприноси дужини трајања поступка, утврђењу кршења права на суђење у разумном року и налагању исплате накнаде нематеријалне штете.

12. Редовни судови су у складу са чланом 72 Правила Уставног суда дужни да поштују правна схватања Уставног суда у ситуацији када Уставни суд утврди повреду, укине оспорену одлуку и врати је редовном суду на поновно поступање.

Из закључака произлази да је у Босни и Херцеговини потребан системски приступ рјешавању тог системског проблема с јасним концептом конкретних мјера које треба предузимати да би се умањила и, ако је могуће, елиминисала умишљајна или усљед пропуштања присутна пракса, односно појава неизвршења судских одлука. С циљем рјешавања проблема неизвршења одлука Уставног суда потребно је предузети слједеће кораке:

1. Сви органи јавне власти, организације цивилног друштва и друштво у цјелини морају наставити да континуирано раде и дјелују на промоцији и афирмацији опште правне културе, а нарочито културе спровођења судских одлука.

2. Уставни суд, у сарадњи с другим органима и институцијама, треба и даље да има проактивну улогу у праћењу извршења и у извршењу својих одлука.

3. Уставни суд треба да, у случајевима у којима је то примјерено, размотри могућност додатног прецизирања налога за извршење који се дају надлежним органима власти како би на тај начин допринио убрзању поступка извршења одлука Уставног суда.

4. Изузетно, када Уставни суд утврди неуставност закона и јавна власт не испоштује рок за извршење, а постоји могућност настанка неотклоњиве штете или озбиљних кршења људских права, Уставни суд би требало да размотри доношење привремених рјешења као неопходних пријелазних мјера.

5. Као појединачне мјере, надлежни органи власти би требало да сачине анализу конкретних препрека за извршење појединачних одлука Уставног суда и активно предузимају радње с циљем утврђивања нацрта/приједлога прописа који воде извршењу одлука Уставног суда.

6. Као општа мјера потребна је имплементација адекватнијих механизма извршења одлука Уставног суда из апстрактне надлежности, који ће укључивати одговорност за надзор и правне посљедице за непоштовање тих захтјева. Тиме би се у значајној мјери оптимизирало извршење и спријечиле штетне посљедице, те значајно олакшао евентуални кривични прогон због неизвршења одлука Уставног суда. У том правцу би требало да се размотри усвајање законских рјешења којим би те процедуре биле детаљно прописане.

7. Институције кривичног прогона би требало да улажу додатне напоре с циљем разјашњавања постојећих дилема у процесуирању кривичног дјела неизвршења одлука Уставног суда.

8. Извршењу одлука Уставног суда могле би да допринесу слjedeће мјере које се односе на редовне судове:

а) Усвајање техничко-организационих мјера (нпр. повећање броја судија, успостављање нових информационих система управљања предметима и сл.).

б) Доношење закона о дужини трајања поступка тамо гдје нису донијети. Законско предвиђање новог суђења потенцијално отвара питање 'суђења у суђењу', што може да резултира новим кршењима права на правично суђење у разумном року.

ц) Растерећење редовних судова.

д) Сви нивои јавне власти требало би да прецизније утврде своју обавезу плаћања компензација и у вези с тим повећају своје буџете за те намјене (укључујући и измјену процесних закона ради убрзања суђења).“

4. АКТИВНОСТИ САРАДЊЕ И ПРОМОЦИЈЕ ЗАШТИТЕ ЉУДСКИХ ПРАВА, ОСНОВНИХ СЛОБОДА И ВЛАДАВИНЕ ПРАВА

Међународна мултилатерална и билатерална сарадња, као и учешће на међународним конференцијама, стручним и научним скуповима је простор у оквиру којег Уставни суд континуирано промовише своју доктрину, искуство и праксу, посебно у домену владавине права, заштите и промовисања значаја поштовања људских права и основних слобода. На тај начин Уставни суд континуирано даје свој допринос европској цивилизацијској и правној стечевини.

Уставни суд активно учествује у раду Мреже највиших европских судова у оквиру Европског суда за људска права (Мрежа), примарно путем одговора на захтјеве Мреже у вези с одређеним правним питањима. Уставни суд путем Мреже седмично добија и релевантну праксу Европског суда за људска права, која је веома корисна за рад Уставног суда.

Настављена је сарадња с Венецијанском комисијом давањем информација на упите чланова Комисије у вези с уређењем одређених правних питања у Босни и Херцеговини, те припремом одлука Уставног суда за билтен Венецијанске комисије који се штампа три пута годишње.

Циљеви и задаци из Плана рада Уставног суда за 2023. годину у дијелу сарадње су готово у цјелини испуњени.

4.1. Билатерална и мултилатерална сарадња

Уставни суд од 1997. године континуирано сарађује с уставним, односно другим највишим националним судовима који обављају функције уставног судства у другим земљама. Такође сарађује са Савјетом Европе, а нарочито с Европским судом за људска права и Европском комисијом за демократију путем права (Венецијанска комисија). Уставни суд је члан Европске конференције уставних судова и Свјетске конференције уставних судова. Сарађује и с другим међународним организацијама и институцијама.

Почевши од 2017. године, Уставни суд БиХ, заједно са AIRE центром, организује годишње конференције највиших судова у БиХ у оквиру Правосудног форума за Босну и Херцеговину. Циљ Форума је унапређење сарадње између највиших судских инстанци и хармонизација судске праксе у Босни и Херцеговини како би она била уједначена с европским стандардима.

У 2023. години Уставни суд је наставио сарадњу, прије свега, с уставним судовима из земаља региона, те другим европским уставним судовима, Европским судом за људска права, институцијама Савјета Европе и Венецијанском комисијом, те је по позиву и у организацији наведених субјеката учествовао у сљедећим догађајима:

Јануар

Предсједница Уставног суда боравила је у радној посјети Европском суду за људска права у Стразбуру поводом отварања судске године Европског суда. У оквиру наведеног догађаја одржан је семинар под називом „Судије као чувари демократије путем заштите људских права”.

Март

Предсједница Уставног суда, регистрар, шефица Кабинета предсједника и шефица Одјељења за уставносудску праксу Уставног суда учествовали су у раду годишње конференције „Дјелотворно одузимање имовинске користи на Западном Балкану“, која је одржана у Сарајеву у организацији AIRE центра. У оквиру Конференције предсједница је изложила реферат који се односио на значај праксе Уставног суда БиХ и Европског суда за људска права у предметима који се односе на имовину стечену криминалном дјелатношћу.

Предсједница и потпредсједници Уставног суда боравили су у студијској посјети Врховном суду Уједињеног Краљевства.

Април

Генерална секретарка и шефица Одјељења за уставносудску праксу учествовале су на 20. састанку Заједничког вијећа за уставно судство Европске комисије за демократију путем права (Венецијанска комисија), који је одржан у Софији.

Мај

Предсједница Уставног суда и шефица Кабинета предсједника учествовале су на конференцији „Климатске промјене као изазов за уставно право и уставне судове”, која је одржана у Берлину.

Јуни

Предсједница Уставног суда и шефица Кабинета предсједника учествовале су у раду Другог форума о родној равноправности за Западни Балкан, који је организовао AIRE центар уз подршку Владе Уједињеног Краљевства.

Шефица Кабинета предсједника је учествовала на Форуму Мреже највиших европских судова у Стразбуру.

Септембар

Предсједница Уставног суда и шефица Одјељења за уставносудску праксу учествовале су у раду конференције „Улога правосуђа у извршењу пресуда Европског суда за људска права“, која је одржана у Риги, Летонија.

Октобар

Предсједница и потпредсједник Уставног суда БиХ учествовали су у раду Регионалне конференције о теми „Заштита права на приватност“, која је одржана у Будви, Црна Гора.

Предсједница Уставног суда и шефица Кабинета предсједника учествовале су у раду семинара „Судски дијалог путем механизма савјетодавних мишљења у складу с Протоколом број 16“, који је организовао Европски суд за људска права у Стразбуру.

Потпредсједник Уставног суда и шефица Одјељења за уставносудску праксу учествовали су у раду Међународне конференције „Допринос уставних судова у заштити и јачању основних вриједности демократије, владавине права и основних људских права и слобода“, која је одржана у Приштини, Косово.

Предсједница и потпредсједници Уставног суда и шефица Кабинета предсједника учествовали су у раду Форума балканских уставних судова, који је одржан у Софији, Република Бугарска. Тема Форума била је „Искуство земаља о омогућавању приступа грађана уставном правосуђу“.

Новембар

Потпредсједник Уставног суда учествовао је на Међународној конференцији о теми „Људска права: европска перспектива“, која је одржана у Варшави, Пољска.

Предсједница Уставног суда и шефица Кабинета предсједника присуствовале су свечаности и међународној конференцији поводом обиљежавања 60 година Уставног суда Републике Србије.

Потпредсједник Уставног суда и виши правни савјетник учествовали су у раду конференције „Свеобухватна и ефикасна уставна жалба као средство за повећање правне заштите грађана“, која је одржана у Скопљу, Сјеверна Македонија, у организацији Њемачке фондације за међународну правну сарадњу (IRZ) и Уставног суда Републике Сјеверне Македоније.

Додатно, потпредсједник Уставног суда као члан Европске комисије за демократију путем права (Венецијанска комисија) у име Босне и Херцеговине учествовао је на редовним пленарним сједницама Комисије у марту, октобру и новембру 2023. године.

4.2. Остала сарадња

Током извјештајног периода остварен је низ контаката с дипломатским представницима у Босни и Херцеговини. У посјети Уставном суду било је више амбасадора страних земаља и међународних организација са сједиштем у Босни и Херцеговини. У извјештајном периоду Уставни суд су посјетили:

- Делегација Уреда специјалног извјестиоца Уједињених нација за промоцију и заштиту људских права и основних слобода у борби против тероризма, коју је предводила специјална извјеститељица Fionnuala Ní Aoláin, коју су у посјету примили

предсједница Уставног суда Валерија Галић и потпредсједници Мирсад Теман и Златко М. Кнежевић са сарадницима,

- Његова екселенција амбасадор Johann Sattler, шеф Делегације Европске уније у БиХ и специјални представник Европске уније у БиХ, којег су у посјету примили предсједница Уставног суда Валерија Галић и потпредсједници Мирсад Теман и Златко М. Кнежевић са сарадницима,

- Делегација Уједињених нација Међународног резидуалног механизма за кривичне судове у Хагу (Механизам) на челу са Abubacarrm Tambadoum, помоћником главног секретара УН-а и секретаром Механизма, коју је у посјету примила предсједница Уставног суда БиХ Валерија Галић са сарадницима,

- Његова екселенција Peter Tejler, амбасадор, шеф Изборне посматрачке мисије OSCE-овог Уреда за демократске институције и људска права (ODIHR), којег је у посјету примила предсједница Уставног суда Валерија Галић са сарадницима,

- Високи представник у Босни и Херцеговини Christian Schmidt са сарадницима, које је у посјету примила предсједница Уставног суда Валерија Галић са сарадницима,

- Његова екселенција John Clint Williamson, амбасадор, предсједавајући Арбитражног трибунала за спор о међуентитетској линији разграничења у подручју Брчког, и Jonathan Mennuti, први замјеник високог представника и супервизор за Брчко дистрикт, које је у посјету примила предсједница Уставног суда Валерија Галић са сарадницима,

- Министар правде Босне и Херцеговине Давор Буноза, којег је у посјету примила предсједница Уставног суда Валерија Галић,

- Директор Агенције за идентификационе документе, евиденцију и размјену података Босне и Херцеговине (IDDEEABiH) проф. др Алмир Бадњевић са сарадницима, које је у посјету примила предсједница Уставног суда Валерија Галић са сарадницима,

- Извјестиоци Парламентарне скупштине Савјета Европе за Босну и Херцеговину Zsolt Nemeth (Мађарска) и Александар Николоски (Сјеверна Македонија), у пратњи секретара Мониторинг комитета Парламентарне скупштине Савјета Европе Matthieua Monina, које је у посјету примила предсједница Уставног суда Валерија Галић са сарадницама.

У мају 2023. године Уставни суд су посјетили студенти Правног факултета Интернационалног универзитета у Сарајеву и студенти/чланови Студентског збора Правног факултета Свеучилишта у Мостару.

У мају 2023. године предсједница Уставног суда Валерија Галић је посјетила Правни факултет Свеучилишта у Мостару. Том приликом је у оквиру програма „Дани права и криминалистике” одржала предавање студентима Правног факултета о теми „Уставни суд Босне и Херцеговине и његов уставноправни положај”.

У децембру 2023. године Уставни суд су посјетили студенти Правног факултета Универзитета у Зеници и Правног факултета Универзитета у Сарајеву.

У децембру 2023. године предсједница Уставног суда Валерија Галић посјетила је Правни факултет Интернационалног универзитета у Сарајеву. Том приликом је учествовала у раду конференције која је организована с циљем обиљежавања 75. годишњице Опште декларације Уједињених нација о људским правима и Међународног дана људских права.

4.3. Стручне конференције у организацији/суорганизацији Уставног суда БиХ

У јуну 2023. године Уставни суд је одржао конференцију под називом „Извршење одлука Уставног суда Босне и Херцеговине“. Ту конференцију Уставни суд је организовао уз финансијску подршку Уреда Европске уније у БиХ и Његове екселенције амбасадора Johanna Sattlera, шефа Делегације Европске уније у БиХ и специјалног представника Европске уније у БиХ.

У новембру 2023. године у Сарајеву је одржан Седми правосудни форум за Босну и Херцеговину под називом „Независност и непристрасност правосуђа“, а у свјетлу измјена и допуна Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине. Форум су организовали Уставни суд и AIRE центар уз подршку Високог судског и тужилачког савјета БиХ. Форум је отворила предсједница Уставног суда Валерија Галић.

У новембру 2023. године у Сарајеву је одржан Десети годишњи регионални форум о владавини права за Југоисточну Европу под називом „Успостављање равнотеже између заштите података и транспарентног правосуђа: европски оквир“. Форум су организовале невладине организације AIRE центар и *Civil Rights Defenders* уз подршку Уставног суда БиХ, Владе Уједињеног Краљевства и Шведске агенције за међународни развој и сарадњу. У раду Форума у име Уставног суда учествовали су Валерија Галић, предсједница, Мирсад Ћеман и Златко М. Кнежевић, потпредсједници, Леди Бианку, судија, Севима Сали-Терзић, регистар, Ерда Зачирагић, шефица Кабинета предсједника, и Ермина Думањић, шефица Одјељења за уставносудску праксу.

5. ЉУДСКИ РЕСУРСИ

Почетком овог извјештајног периода, тј. 1. јануара 2023. године, у радном односу у Уставном суду било је укупно 95 запослених, укључујући и четворо домаћих судија. Троје међународних судија није у радном односу.

Током 2022. године двојици домаћих судија је престао радни однос истеком мандата због навршених 70 година живота. Наведене двије упражњене позиције нису попуњене до момента израде овог извјештаја, иако је Уставни суд благовремено иницирао покретање процедуре избора. Додатно, Уставни суд је на сједници одржаној 13. јула 2023. године донио одлуку о разрјешењу дужности судије/потпредсједника Уставног суда прије истека времена на које је изабран, на властити захтјев, због одласка у пензију, закључно са 2. јануаром 2024. године, након чега ће остати упражњено још

једно мјесто судије. Уставни суд је 18. јула 2023. године иницирао покретање процедуре избора новог судије и за ту позицију.

У јануару 2023. године остало је упражњено радно мјесто стручног сарадника у Уреду регистрара споразумним престанком радног односа, а у фебруару 2023. године престао је радни однос запослених на радном мјесту возача судија и радном мјесту лектора због одласка запослених у пензију. Такође, у априлу 2023. године запосленој на позицији стручног сарадника за правне, персоналне и опште послове престао је радни однос отказом запослене, а у мају 2023. године је остало упражњено и још једно радно мјесто стручног сарадника у Уреду регистрара, и то споразумним престанком радног односа.

Наведена радна мјеста попуњена су расписивањем јавног конкурса у марту (возач судија), у априлу (стручни сарадник у Уреду регистрара), те у јулу 2023. године (лектор, стручни сарадник за правне, персоналне и опште послове и стручни сарадник у Уреду регистрара).

У новембру 2023. године започета је конкурсна процедура за пријем у радни однос преводиоца и стручног сарадника за материјално-финансијске послове на одређено вријеме (до четири мјесеца уз могућност продужења до једне године). Конкурсна процедура је завршена и запослени распоређени на радна мјеста у јануару 2024. године.

У процесу израде буџета за 2023. годину буџетски захтјев Уставног суда планиран је у износу од 9.117.000 КМ на бази 106 запослених (98 буџетираних радних мјеста и осам додатно запошљавање). Међутим, буџетом институција БиХ за 2023. годину одобрен је буџет у износу од 8.500.000 КМ на бази 98 извршилаца. Треба напоменути да је готово цијелу 2023. годину, због велике флукуације запослених, Уставни суд радио с мањим бројем извршилаца, а у коначници, на дан 31. децембар 2023. године, имао је 96 запослених, укључујући и четворо домаћих судија.

Квалификациона структура запослених (која одговара условима у погледу стручне спреме за конкретна радна мјеста, утврђена Одлуком о организацији Секретаријата Уставног суда), на дан 31. децембар 2023. године, на бази 96 запослених, била је: 77 запослених с високом школском спремом (80,2%), један запослени с вишом школском спремом (1,04%) и 18 запослених са средњом школском спремом (18,75%). Полна структура запослених на исти дан је била: 66 жена (69,25%) и 30 мушкараца (31,25%).

Уставни суд је у 2023. години, у складу с потребама рада и финансијским могућностима, те захваљујући дијелом и донаторској подршци, реализовао 40 едукација за запослене, и то учешћем на семинарима, радионицама, обукама и другим видовима едуковања (од којих су неке одржане *online*), а у првом реду у области владавине права и заштите људских права, односно примјене Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода. У априлу 2023. године, у оквиру заједничког пројекта Уставног суда БиХ и AIRE центра, за правнике Уставног суда организован је стручни семинар о теми „Позитивне обавезе државе – ефикасна истрага по члановима 2, 3 и 8 Европске конвенције”, чији је циљ био јачање капацитета Уставног суда у заштити

уставних права у оквиру апелационе надлежности. Семинар је одржан на Игману уз подршку Владе Велике Британије.

Додатно, запослени су присуствовали едукацијама и из области управљања људским ресурсима, финансијског управљања и контроле, јавних набавки, заштите личних података, програмског буџетирања, управљања пројектним циклусом и припремом пројеката за потребе програмирања претприступне помоћи Европске уније и др.

У периоду 19–20. октобар 2023. године Уставни суд је, уз финансијску подршку Фондације „Konrad Adenauer“, спровео едукацију „Утицај стреса на мотивацију и радну учинковитост“, а у периоду 18–20. децембар 2023. године спроведена је едукација о теми „Унапређење интерне комуникације у Уставном суду БиХ: повезаност интерне комуникације с мотивацијом и радним учинком“. Обје едукације су организоване за све запослене Суда, уз учешће предавача психолога.

У септембру 2023. године један правни савјетник и један стручни сарадник из Уреда регистрара учествовали су у 11. љетној школи у Анкари, у организацији Уставног суда Турске.

6. НОРМАТИВНА ДЈЕЛАТНОСТ

Током 2023. године континуирано су анализирани рад и организација Секретаријата Уставног суда с циљем боље и ефикасније организације рада, примјерено потребама посла и остварењу планираних циљева. Међутим, због недостатка двојице судија којима је радни однос и мандат у Уставном суду престао током 2022. године, а тиме и због немогућности формирања Великог вијећа Уставног суда које у већини случајева усваја све интерне акте Суда, нормативна дјелатност током 2023. године је била сведена на минимум.

Уставни суд је 19. јуна 2023. године одржао ванредну сједницу на којој је донио Одлуку о измјени Правила Уставног суда Босне и Херцеговине којом је брисана одредба члана 39 Правила.

Предсједница Уставног суда је 16. фебруара 2023. године донијела Одлуку о усвајању Мапе пословних процеса Уставног суда Босне и Херцеговине – Верзија 2.

Мало вијеће Уставног суда је на сједници одржаној 21. фебруара 2023. године усвојило Одлуку о усвајању извјештаја о попису Уставног суда за 2022. годину, као и Одлуку о расходу сталних средстава за 2022. годину, а на сједници одржаној 23. марта 2023. године усвојило је Правилник о оријентационој норми за рад у Уреду регистрара Уставног суда Босне и Херцеговине.

Надаље, током 2023. године донесено је неколико планских и извјештајних докумената, и то: План кадрова за 2024. годину, Извјештај о раду Уставног суда за 2022. годину и Извјештај о извршењу буџета Уставног суда за 2022. годину (13. јули 2023. године), План рада Уставног суда БиХ за 2024. годину и Средњорочни план рада

Уставног суда Босне и Херцеговине за период од 2024. до 2026. године (8. август 2023. године).

7. ИЗДАВАЧКА ДЈЕЛАТНОСТ

У 2023. години одржан је континуитет у издавачкој дјелатности Уставног суда, те је реализовано штампање Билтена Уставног суда Босне и Херцеговине за 2022. годину. Уставни суд је самостално обавио послове везане за припрему и издавање те публикације. Штампање је реализовано финансијским средствима Уставног суда.

Билтен Уставног суда дистрибуирао се у све правосудне институције у Босни и Херцеговини (судови, министарства, тужилаштва, ВСТС, адвокатске коморе, едукативни центри и сл.), друге релевантне домаће и међународне институције, универзитетске и правне библиотеке у Босни и Херцеговини, те у све институције исте или сличне надлежности и правне библиотеке с подручја бивше Југославије.

Уставни суд је заједно с AIRE центром био један од суиздавача публикације „Анализа праксе највиших судова у БиХ у предметима организованог криминала и корупције“, која је финансирана средствима AIRE центра.

Комисија за публикације је разматрала питање значајног поскупљења поштанских услуга, посебно међународног поштанског саобраћаја, те у вези с наведеним донијела закључак да ће се убудуће дистрибуција публикација Уставног суда у иностранство вршити у правилу електронским путем, док ће се штампани примјерци дистрибуирати у правилу лично (приликом службених посјета), а само изузетно поштом.

8. СЕКРЕТАРИЈАТ УСТАВНОГ СУДА

Секретаријат Уставног суда се састоји од три основне организационе јединице, и то: Кабинет предсједника, Уред регистрара и Уред за опште послове. У оквиру уреда послови се групишу и организују у одјељења, одјеле и друге организационе јединице, а унутар њих у реферате.

У Кабинету предсједника, којим руководи шеф, обављају се протоколарни послови, послови у вези с међународном сарадњом Уставног суда БиХ, послови у вези с односима с јавношћу и други стручно-оперативни и административно-технички послови.

Уред регистрара, којим руководи регистрар, организован је у следеће организационе јединице: Одјељење за претходно испитивање допустивости и сигнирање предмета, Одјељење за оцјену уставности, Апелационо одјељење, Одјељење за уставносудску праксу и Језички одјел. У Апелационом одјељењу успостављена су два одјела: Одјел за допустивост и Одјел за мериторно рјешавање предмета.

У Уреду за опште послове, којим руководи помоћник генералног секретара, послови се обављају у оквиру следећих организационих јединица: Писарница, Одјел за

правне, персоналне и опште послове, Одјел за финансијске послове и Одјел за информационе технологије и интернет страницу.

8.1. Уставносудска пракса

У овом извјештајном периоду, у оквиру Одјељења за уставносудску праксу, интензивно се радило на ажурирању праксе Уставног суда, те се посебно истиче континуирани рад на одлукама Уставног суда, који је од великог значаја са стајалишта уставносудске праксе с обзиром на то да се тим прегледом обухватају сви битни ставови Уставног суда. Пружана је подршка раду запослених давањем информација о уставносудској пракси, укључујући и праксу Европског суда за људска права, те достављањем релевантних прописа, документације и стручне литературе. За велики број закона урађена је пречишћена верзија за интерну употребу. Треба истаћи појачане активности на припреми и достављању информација о пресудама Европског суда за људска права и пракси Уставног суда послје сваке сједнице оба суда, те припремане седмичне информације, које су касније обухваћене једним документом. Поред прегледа праксе Уставног суда, за интерну употребу континуирано је допуњаван и преглед праксе Уставног суда који је састављен према абecedном појмовнику, а који се показао као веома практичан.

Систем кључних ријечи који се користи за претраге одлука Уставног суда у 2023. години користио се у пуном капацитету. Континуирано је допуњаван новим кључним ријечима, према абecedном појмовнику и Европској конвенцији, што се показало потребним и то је резултат нове праксе Уставног суда. У бази података Уставног суда у 2023. години кроз различите системе кључних ријечи обрађено је 578 одлука Уставног суда. Претрага одлука Уставног суда олакшана је коришћењем тог система, што је од велике користи како за спољне кориснике интернет странице Уставног суда тако и за интерну употребу, што доприноси већој ефикасности рада Уставног суда у цјелини. Систем кључних ријечи, такође, омогућава извлачење података о одлукама Уставног суда према различитим критеријумима, што се нарочито показало корисним када је ријеч о припреми материјала за различите конференције, односно стручне скупове којима су присуствовали представници Уставног суда.

На интернет страници Уставног суда отворена је нова категорија „Преглед праксе Европског суда за људска права“ у коју су унесени сажети најновијих пресуда/одлука Европског суда за људска права о питањима која могу да буду важна за рјешавање предмета Уставног суда. Припремљено је и унесено на страницу 17 сажетака. Сажети су намијењени онима који раде на одлукама, али и правној заједници у ширем смислу.

8.2. Библиотека

У току 2023. године настављен је рад на осавремењивању Библиотеке и ажурирању *online* каталога публикација. Све публикације су аналитички обрађене по библиотечким стандардима (ISBD[M] и ISBD[S] стандарди). Радило се на повећању библиотечког фонда набавком стручне литературе, часописа и других публикација, те службених гласила и дневних листова.

Библиотечки фонд је повећан набавком нових наслова (активно се пратила издавачка дјелатност како у Босни и Херцеговини тако и у иностранству) како би се на најефикаснији и најбољи начин задовољиле потребе с којима се у свом раду сусрећу судије, правни савјетници, стручни сарадници и остали запослени у Уставном суду БиХ којима је стручна литература неопходна у њиховом раду, потом размјеном (која је посебно развијена сарадњом с бројним правним библиотекама у Босни и Херцеговини и земљама бивше Југославије) и у виду поклона. Настављена је пракса „међубиблиотечке позајмице“ и на тај начин веома корисна сарадња с другим библиотекама и институцијама у БиХ и ван ње, настављено грађење мреже библиотека за сарадњу преко струковних удружења (СЕАЛ, Удружење библиотекара ФБиХ, Асоцијација библиотекара, архивиста и музеолога у Босни и Херцеговини).

У оквиру Библиотеке континуирано се пратила дневна штампа, те ажурирала архива текстова о Уставном суду који су објављени у најтиражнијим дневним новинама у БиХ. Настављено је допуњавање библиографског пописа свих одлука Европског суда за људска права преведених на језике народа БиХ из цјелокупног библиотечког фонда, све ради уштеде времена на превођењу одређених ставова Европског суда за људска права који су потребни за рад на одлукама Уставног суда. Наставило се са свакодневним пружањем подршке раду стручног особља проналажењем и селектирањем публикација, стручних чланака, те свих других информација које могу да буду корисне.

Настављено је с дигитализацијом најчешће тражених коментара закона и остале грађе за интерну употребу.

8.3. Превођење и језичка обрада одлука

Језички одјел је и у овој години континуирано радио на пословима и задацима превођења и лекторисања одлука и других докумената Уставног суда.

Одјел посредује у комуникацији и раду међународних судија првенствено с Уредом регистрара у раду с предметима, као и осталим одјелима у Секретаријату. Одјел доставља потребне пријеве одлука, одговара на разне захтјеве/упите међународних судија те им је на располагању за сва питања која се тичу њиховог учешћа у раду Суда. У складу с новонасталим околностима у којима су међународне судије додатно ангажоване, обим материјала за превођење се повећао. Одлуке се кроз СУП уносе у базу података на енглеском језику и директно стављају на дневни ред на енглеском језику за њихово учешће. У овој години је тако преведено преко 6000 преводачких картица. Такође, на 10 пленарних сједница, колико је одржано у овој години, Одјел је обезбиједио и симултано превођење. По потреби, у оквиру међународне сарадње Одјел обезбјеђује и консекутивно превођење.

Одјел је такође обављао и остале послове превођења за потребе Кабинета предсједника, Одјељења за уставносудску праксу, Уреда за опште послове те осталих одјела и одјељења унутар Секретаријата Уставног суда. У Одјелу је обезбијеђен континуитет у усаглашавању и коректури преведених одлука Уставног суда које се

постављају на интернет страницу Суда на енглеском језику, односно предузимају активности за редовно ажурирање интернет странице.

Одјел врши послове лекторисања усвојених одлука Уставног суда с пленарних сједница, интерних аката, кореспонденције, саопштења, свих других садржаја за интернет страницу, публикација на босански, хрватски и српски језик. У Одјелу је урађено преко 9000 лекторских картица. У овој години Одјел је лекторисао и вршио коректуру текстова за Билтен за 2022. годину, прегледе судске праксе Европског суда за интернет страницу, дајцест, анализе извршења одлука УСБиХ и слично.

8.4. Информационе технологије

Током 2023. године извршена су значајна унапређења на архитектури информационог система Уставног суда. Набавком кључне ИТ опреме и системског софтвера створене су претпоставке за организацију информационог система тако што је значајно повећана безбједност и поузданост система, па је, између осталог, активирана копија главних ИТ сервиса на удаљеној локацији и она се свакодневно синхронизује с примарном инфраструктуром. Сви сервиси су ажурирани на најновије доступне верзије (базе података, мејл сервер, апликациони сервери, домен контролери, *file* сервер итд.).

Од набавки које су извршене током 2023. године посебно треба истаћи набавку софтвера за подршку превођењу у оквиру Језичког одјела, те система за одржавање видео-конференција.

У склопу редовних активности пружана је техничка подршка запосленицима, затим подршка при припреми разних конференција, семинара и обука, а први пут су одржане и сједнице Уставног суда уз учешће међународних судија путем видео-конференцијског система.

Систем управљања предметима је континуирано унапређиван, а примарна активност ове године је била израда нове апликације у оквиру *Worda*, чиме је значајно олакшано управљање документима, генерисање садржаја, размјена података итд. Такође, настављено је с унапређењима у оквиру е-комуникације с адвокатима, а током године извршена је и регистрација и обука двадесетак нових корисника система за е-комуникацију (адвоката). Осим наведеног, урађено је и низ техничких побољшања и унапређења функционалности система.

У оквиру издавачке дјелатности припремљен је Билтен одлука Уставног суда за 2022. годину (принтано и електронско издање). Интернет страница је континуирано администрирана и допуњавана новим садржајима, а посебно треба истаћи да је додана и нова категорија „Преглед праксе Европског суда за људска права“ као нови садржај на страници, те да су урађена значајна унапређења у прегледу праксе Уставног суда. Осим наведеног, започете су и активности на изради интранет портала Уставног суда, чиме ће се запосленим у Уставном суду, између осталог, омогућити лакши приступ заједничким документима (интерни акти, закони, стручна литература итд.).

8.5. Писарница

Током 2023. године примљено је 5497 предмета из основне надлежности Уставног суда (32 У и 5465 АП). Регистрован је 1151 предмет из надлежности судске управе, те примљено 678 рачуна и 387 службених гласника. Укупно је технички обрађено 27.937 писмена (одговори на апелације, допуне апелација, обавјештења о извршењу/неизвршењу, достављање пуномоћи и др.).

Истовремено, из Уставног суда је отпремљено 17.787 писмена (обична и препоручена поштом 5603, лично достављање 1792, факс 267 и електронска отпрема 10.125). Електронска отпрема током 2023. године износила је скоро 60% укупне отпреме, што је 20% више у односу на претходну годину.

У складу с Правилником о електронској комуникацији Уставног суда Босне и Херцеговине, којим је прописано да електронска комуникација може да се остварује, између осталог, и путем електронске поште и путем веб-апликације, повећан је број адвоката који су се определијели за комуникацију с Уставним судом путем веб-апликације. Током прошле године на тај начин примљен је 3321 документ.

На основу позитивне праксе електронске комуникације која је претходних година остварена с Врховним судом РС, Врховним судом ФБиХ и Апелационим судом Брчко дистрикта, Уставни суд је 2023. године позвао све кантоналне и општинске/основне судове да сву међусобну комуникацију обављају искључиво електронским путем. На позив се одазвао 51 суд, што је додатно допринијело ефикасности и економичности поступака.

Током 2023. године архивирано је 1510 предмета. Излучена је безвриједна регистраторска грађа настала у периоду од 2017. до 2020. године (8342 АП предмета). Извршена је ревизија архивираних предмета судске управе настале у ранијем периоду, те ретроактивно скенирани предмети с трајним роком чувања.

Започето је ревидирање типологије докумената у предметима судске управе, те се окончање и примјена очекују почетком 2024. године.

8.6. Јавност рада

И у 2023. години Уставни суд је посветио пажњу унапређењу транспарентности и јавности свог рада предузимањем бројних активности чији је циљ био свеобухватније и благовремено информисање јавности о раду Суда.

Интернет страница Уставног суда се континуирано допуњава новим садржајима и ажурира се постојећи садржај. У току године интернет страница је континуирано ажурирана саопштењима за јавност издатим након сваког значајнијег догађаја у вези с радом Суда. Редовно се објављују саопштења о заказаним сједницама Суда с дневним редом, те саопштења о окончаним сједницама у оквиру којих се даје посебан осврт на предмете који су значајни с аспекта судске праксе, односно за које се процијени да постоји повећан интерес јавности. Све одлуке усвојене на сједницама се, у правилу у року од 48 сати, објављују на страници. Саопштења за јавност се издају и након сваког

другог значајнијег догађаја, као што је избор нових судија, догађаји у вези с међународном и институционалном сарадњом и сл. Редовно су објављивани документи о процедурама јавних набавки, конкурсима за попуњавање упражњених радних мјеста, те остали релевантни документи (извјештаји, интерни акти релевантни за јавност и сл.). У рубрици Издаваштво настављено је уврштавање линкова за издања публикација Уставног суда у PDF формату.

На захтјеве за приступ информацијама у правилу се одговарало прије истека рокова прописаних Законом о слободи приступа информацијама и Водичем о приступу информацијама у Уставном суду БиХ. На већину захтјева за приступ информацијама одговорено је на неформални начин у складу са чланом 4.1 Водича (информације општег карактера и информације које је Уставни суд званично објавио). У односу на десет захтјева за приступ информацијама донијето је формално рјешење, и то девет којима је одобрен приступ информацијама и једно којим је дјелимично одобрен приступ траженим информацијама (Суд није располагао информацијама за цјелокупни тражени период).

9. ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ

У мају 2023. године Уставни суд је добио Извјештај Уреда за ревизију институција БиХ о обављеној финансијској ревизији Уставног суда БиХ за 2022. годину. Мишљење независног ревизора се даје на основу спроведене финансијске ревизије која обухвата ревизију финансијских извјештаја и, у вези с том ревизијом, ревизију усклађености активности, финансијских трансакција и информација с релевантним законима и другим прописима. У вези с наведеним, у Извјештају је дато сљедеће мишљење:

„Према нашем мишљењу, финансијски извјештаји Уставног суда приказују истинито и фер, у свим материјалним аспектима, финансијско стање имовине, обавеза и извора средстава на 31. децембар 2022. године и извршење буџета за годину која се завршава на наведени датум, у складу с прихваћеним оквиром финансијског извјештавања...

Према нашем мишљењу, активности, финансијске трансакције и информације Уставног суда за 2022. годину у складу су, у свим материјалним аспектима, са законима и другим прописима који су дефинирани као критерији за дату ревизију.“

У новембру 2023. године Уред за ревизију је спровео претходну ревизију, а након спровођења завршне ревизије (која је заказана за март 2024. године) биће сачињен и Уставном суду достављен извјештај о обављеној финансијској ревизији Уставног суда БиХ за 2023. годину.

Уставни суд је сачинио свој Годишњи извјештај о финансијском управљању и контроли, те га у фебруару 2023. године доставио Централној хармонизацијској јединици Министарства финансија и трезора БиХ (ЦХЈ) путем прописаног обрасца и намјенске PIFC апликације.

Уставни суд настоји у што већој мјери поступати по препорукама и закључцима надлежних институција у вези с успостављањем и развојем финансијског управљања и

контроле те га унаприједити. Од значајнијих активности у тој области у 2023. години може се истаћи мапирање пословних процеса у Уреду регистрара и израда Верзије 2 Мапе пословних процеса која је унесена у PIFC апликацију.

Настављена је реализација активности које произлазе из Плана потреба реконструкције и адаптације просторија Уставног суда БиХ, који је усвојило Велико вијеће 2020. године. У оквиру тих активности у 2023. години је у потпуности реализован пројекат адаптације источног анекса (реализација почела 2019. године).

Будући да је пројектом адаптације западног анекса предвиђено да се у оквиру анекса обезбиједи адекватан библиотечки простор, простор за трајну архиву, простор за заштићене податке и сервер соба, током године су спровођене неопходне припремне активности. Ангажован је Институт за материјале и конструкције при Грађевинском факултету у Сарајеву за израду елабората о стању и носивости конструкције просторија западног анекса. Резултати елабората указују да је за спровођење адаптације на планирани начин неопходно ојачавање појединих дијелова анекса, односно израда пројекта ојачавања. Такође, како би се обезбиједило да су будућа просторија за заштићене податке и сервер соба изграђени у потпуности у складу са законским обавезама и стандардима у погледу услова које те просторије морају испуњавати, остварена је комуникација с Министарством безбједности БиХ, која ће се наставити и у текућој години.

У фази припреме планских буџетских докумената за 2023. годину Уставни суд се обраћао Служби за заједничке послове институција БиХ (СЗПИ) захтјевом да у оквиру својих планских буџетских докумената укључи потребе Суда у вези с одржавањем зграде чија реализација је у надлежности СЗПИ. Уставни суд је обавијештен да је СЗПИ у 2023. години спровео поступак набавке радова у оквиру којег ће почетком 2024. године бити извршена реконструкција два тоалета у просторијама Уставног суда. У таквим околностима Уставни суд је био принуђен да из властитих средстава спроведе више активности у вези с одржавањем зграде – реконструкција преосталих шест тоалета, санација паркета и санација врата. Такође, и ове године, због немогућности СЗПИ да обезбиједи средства за чишћење и хигијенски материјал, Суд је тај материјал набављао из властитих буџетских средстава. Истовремено, запослени СЗПИ су пружили значајну помоћ у припреми тендерске документације, те у праћењу реализације (вршење надзора) у поступцима набавке радова.

Закључак Предсједништва Босне и Херцеговине из 2004. године којим је уређено питање расподјеле простора (према којем се све просторије на трећем спрату стављају на располагање Уставном суду) и даље није у потпуности реализован будући да је Државна комисија за границу БиХ, и поред више пута поновљених иницијатива и ургенција, наставила да користи једну просторију. Уставни суд током 2023. године није иницирао рјешавање тог питања.

10. ФИНАНСИЈЕ УСТАВНОГ СУДА

У Одјелу за финансијске послове у 2023. години обављани су сви рачуноводствени и финансијски послови у вези с планирањем, анализом и извршењем буџета Уставног суда, финансијско извјештавање о извршењу буџета за 2022. и 2023. годину, стратешко планирање, послови јавних набавки, као и остали материјални послови.

Закон о буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине (Закон о буџету) за 2023. годину усвојен је 31. марта 2023. године, тако да је Уставни суд у првом тромјесечју 2023. године пословао у складу с Инструкцијом о привременом финансирању институција БиХ, коју је донијело Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: МФТ), а у оквиру $\frac{1}{4}$ буџетских средстава одобрених у Закону о буџету за 2022. годину.

Законом о буџету за 2023. годину Уставном суду су одобрена средства у износу од 8.500.000 КМ на бази 98 извршилаца, што је мање од захтјева Уставног суда за додјелу средстава из буџета за 2023. годину који је износио 9.117.000 КМ на бази 106 извршилаца.

У наведеним околностима, а с циљем неометаног и ефикасног функционисања Суда, приступало се планирању и трошењу расположивих средстава полазећи од приоритетних обавеза које произлазе из Средњорочног плана рада Уставног суда БиХ за период 2023–2025. године и Плана рада Уставног суда БиХ за 2023. годину.

У условима привременог финансирања институција БиХ током првог тромјесечја 2023. године Уставни суд је доставио МФТ-у Оперативни план расхода за период јануар – март 2023. године у складу с Инструкцијом МФТ-а о привременом финансирању институција БиХ. У априлу 2023. године, након усвајања Закона о буџету, Уставни суд је доставио Коначан оперативни план расхода за 2023. годину, као и намјенску структуру издатака за набавку сталних средстава у 2023. години.

У августу 2023. године МФТ је дао сагласност на измјену одобрене намјенске структуре капиталних издатака за 2023. годину с циљем реализације набавке опреме за пријенос података и гласа коју Суд није могао да реализује у оквиру одобрених средстава за ту намјену због пораста цијена на тржишту. У септембру 2023. године Уставни суд је продао службено моторно возило, при чему је остварен примитак од 25.601 КМ, што је за 15.601 КМ више од износа планираног примитка у Закону о буџету за 2023. годину. У октобру 2023. године МФТ је дао сагласност на измјену намјенске структуре капиталних издатака и комплетан износ примитка од продаје службеног возила преусмјерио на набавку новог службеног возила, а разлику средстава искористио за набавку видео-конференцијског система неопходног за одржавање електронских/комбинованих састанака/сједница.

Такође, у октобру 2023. године Уставни суд је поднио захтјев МФТ-у за реструктурирање расхода, који је одобрен 23. октобра 2023. године. Остварене уштеде на категоријама бруто плата и накнада, телефонских и поштанских услуга и услуга пријезова и горива преусмјерене су на сљедеће категорије:

- путне трошкове с циљем реализације едукације запослених која је одржана у Мостару у децембру 2023. године,
- издатке за текуће одржавање с циљем рестаурације дотрајалих врата и подних облога, као и за одржавање софтвера,
- уговорене и друге посебне услуге с циљем обезбјеђења средстава за редовне трошкове репрезентације, услуге стручног образовања и остале непоменуте услуге и даџбине,
- капиталне издатке с циљем обезбјеђења средстава за замјену дотрајалих стаза/тепиха у ходнику Суда, набавке софтвера за превођење те реконструкцију дотрајалих мокрих чворова у просторијама Уставног суда.

У вези с тим, МФТ је поново дао сагласност на измјену намјенске структуре капиталних издатака за 2023. годину, а један дио наведених активности у вези с капиталним издацима је реализован у децембру 2023. године.

Коначно, 30. новембра 2023. године дата је сагласност на још једну измјену намјенске структуре капиталних издатака како би се уштеде остварене у оквиру набавке опреме искористиле за набавку додатног намјештаја, рачунара и остале опреме (паметна плоча).

У оквиру послова у вези с планирањем, анализом и извршењем буџета, обављене активности се односе на:

- Инструкцију 1 – ДОБ – документ оквирног буџета институција БиХ за период од 2024. до 2026. године (април 2023. године),
- Инструкцију 2 – захтјев Уставног суда за додјелу средстава из буџета за 2024. годину (август 2023. године) и
- Кориговани захтјев за додјелу средстава из буџета за 2024. годину (септембар 2023. године).

Праћење извршења буџета односило се на квартално, полугодишње и годишње извјештавање у складу са Законом о финансирању институција БиХ и Правилником о финансијском извјештавању у институцијама БиХ (Годишњи извјештај о извршењу буџета за 2022. годину – март 2023. године, Тромјесечни извјештај о извршењу буџета за 2023. годину – април 2023. године, Шестомјесечни извјештај о извршењу буџета за 2023. годину – јули 2023. године и Деветомјесечни извјештај о извршењу буџета за 2023. годину – октобар 2023. године). Интерно извјештавање руководства Уставног суда вршило се на мјесечном основу (извјештаји о трошењу средстава репрезентације и евиденције о коришћењу службених возила), тромјесечном основу (извјештаји о коришћењу службених фиксних и мобилних телефона) и на полугодишњем основу (Извјештај о реализацији Плана набавки), док се у оквиру Одјела континуирано анализом расположивих средстава пратила динамика расхода и извршење.

У оквиру средњорочног планирања сачињен је дио Средњорочног плана рада Уставног суда за период од 2024. до 2026. године, а који се односи на финансијске активности, као и финансијски аспект Акционог плана Средњорочног плана рада.

Током 2023. године Уставни суд је редовно подносио захтјеве за рефундацију исплаћених накнада за боловање преко 30, односно 42 дана. Укупна вриједност поднијетих захтјева за рефундацију боловања у 2023. години износи 36.692,66 КМ. Поднесена су укупно 22 захтјева, од чега један Фонду здравственог осигурања Републике Српске, два Заводу здравственог осигурања Зеничко-добојског кантона и 19 Заводу здравственог осигурања Кантона Сарајево, од чега:

- рефундација боловања преко 30 дана РС – 2.813,60 КМ,
- рефундација боловања преко 42 дана ФБиХ (Зеничко-добојски кантон) – 2.422,08 КМ,
- рефундација боловања преко 42 дана ФБиХ (Кантон Сарајево) – 31.456,98 КМ.

У оквиру послова јавних набавки у 2023. години Планом набавки планиране су набавке укупне вриједности од 765.658,00 КМ без урачунатог ПДВ-а. Додијељено је укупно 208 уговора у укупној вриједности од 519.462,26 без ПДВ-а, те спроведена четири поступка набавке за неприоритетне услуге по Анексу 2 Закона о јавним набавкама у укупној вриједности од 38.425,89 КМ без ПДВ-а. Додатно, реализовани су и оквирни споразуми из 2022. године за: авио-карте 28.934,04 КМ, гориво 8.445,21 КМ, сервис службеног возила „Passat“ 1.753,95 КМ и поштанске услуге 14.298,40 КМ (вриједности с урачунатим ПДВ-ом).

Од укупно 208 уговора за поступке јавних набавки, 85 поступака су набавке роба, 122 су поступци набавке услуга и један поступак набавке радова. Структура спроведених поступака и закључених уговора обухвата сљедеће врсте поступака и износе у КМ са урачунатим ПДВ-ом:

- 1 отворени поступак укупне вриједности од 126.352,15 КМ
- 13 конкурентских захтјева укупне вриједности од 320.013,14 КМ (два конкурентска захтјева су поништена те нису уврштена у укупни збир). Такође, спроведена су и додатна три конкурентска захтјева у укупном износу од 23.112,02 КМ, али се њихова реализација односи на 2024. годину па тај износ није ушао у коначни збир вриједности додијељених уговора.
- 1 преговарачки поступак без објављивања обавјештења у вриједности од 20.665,30 КМ
- 193 поступка директног споразума укупне вриједности од 160.555,78 КМ

Неприоритетне услуге из Анекса 2 Закона обухватају угоститељске услуге, услуге хотелског смјештаја, услуге стручног усавршавања и услуге коришћења *Priority Passa*, а од посљедњег квартала 2023. године обухватају и поштанске услуге.

Набавке капиталних средстава остварене су у 18 поступака укупне вриједности од 391.579,15 КМ са урачунатим ПДВ-ом.

У оквиру послова јавних набавки у септембру 2023. године продато је службено возило Уставног суда марке „Audi“ путем јавног надметања – лицитације системом затворених понуда и постигнута цијена од 25.601,00 КМ.

У 2023. години запримљене су двије жалбе на тендерску документацију – једна жалба је усвојена (реконструкција мокрих чворова), а друга жалба је одбачена пред Уредом за разматрање жалби (набавка клима-уређаја).

Прилог: Статистички извјештај о раду на предметима у 2023. години